

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2022 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, Wydział III Cywilny

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Janik-Białek

Protokolant: sekretarz sądowy Paulina Kłos

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2022 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z wniosku **G. S. (1)**

z udziałem **R. S.**

o dział spadku

postanawia

1. oddalić wniosek;
2. stwierdzić, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sędzia Małgorzata Janik - Białek

UZASADNIENIE

Wnioskodawca G. S. (1) złożył w dniu 25 kwietnia 2019 r. wniosek o dział spadku po zmarłym w dniu 12 kwietnia 2009 r. E. S. poprzez uznanie, że:

- 1) ograniczone prawo rzeczowe w postaci mieszkania własnościowego położonego w S. przy ul. (...) stanowi wspólną własność D. S. w wysokości 5/6 udziału we współwłasności oraz R. S. w wysokości 1/6 udziału we współwłasności;
- 2) akcje zwykłe spółki (...) SA stanowią własność: wnioskodawcy G. S. (1) w ilości 1659 sztuk akcji; D. S. w ilości 1658 sztuk akcji oraz R. S. w ilości 1658 sztuk akcji;
- 3) samochód osobowy marki O. (...) o nr rej. (...) stanowi wspólną własność w częściach ułamkowych po 1/3 dla G. S. (1), D. S. oraz R. S..

Wnioskodawca wskazał przy tym, że w skład masy spadkowej po E. S. wchodzi: udział w wysokości 1/2 mieszkania własnościowego przy ul. (...) położonego w S. o wartości 84.500,00 zł; samochód osobowy marki O. (...) o nr rej. (...) w wysokości 51/100 udziału w prawie własności o wartości 10.000,00 zł oraz akcje (...) SA w ilości 4975 sztuk o wartości nominalnej każdej akcji wynoszącej 1,00 zł.

W treści uzasadnienia wniosku o dział spadku wnioskodawca wskazał, że: samochód wchodzący w skład masy spadkowej został zabrany w dniu 15 listopada 2015 r. na podstawie umowy przewłaszczenia przez firmę windykacyjną INKASO na spłaty długów spadkowych związanych z pojazdem (opłat leasingowych); uczestnicy postępowania dokonali częściowego działu spadku na podstawie umowy o częściowym dziale spadku z dnia 18 listopada 2010 r. w ten sposób, że wnioskodawca otrzymał (...) akcji, a uczestniczki po (...) akcji, a ponadto wnioskodawca w dniu 15 czerwca 2015 r. aktem notarialnym dokonał darowizny na rzecz D. S. 1/6 części w udziale mieszkania własnościowego

położonego w S. przy ul. (...), a spadek po D. S. odziedziczyła w całości jej córka R. S., przy czym G. S. (1) zrzekł się w dniu 15 czerwca 2015 r. dziedziczenia po D. S..

Postanowieniem z dnia 11 października 2019 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, III Wydział Cywilny na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odrzucił wniosek w części co do uczestniczki postępowania D. S..

Pismem z dnia 1 października 2021 r. wnioskodawca G. S. (1) zmodyfikował żądanie wniosku i wniósł o wydanie postanowienia w przedmiocie działu spadku, w którym Sąd wskaże, że strony skutecznie dokonały działu spadku po zmarłym E. S. w zakresie wchodzących w skład masy spadkowej akcji (...) S.A. oraz spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. poprzez przekazanie udziału do 1/6 w prawie własności tego lokalu D. S. przez G. S. (1); przyzna uczestniczce postępowania R. S. na wyłączność udział do 51/100 w prawie własności samochodu marki O. (...), bez obowiązku jakichkolwiek spłat i dopłat na rzecz wnioskodawcy G. S. (1) oraz wskaże, że strony dokonały pełnego działu spadku składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej po zmarłym E. S..

Na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2022 r. pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył, że sprawę prowadzi po to, by wnioskodawca wiedział, do jakiej kwoty musi spłacać długi spadkodawcy, albowiem odziedziczył on po E. S. część mieszkania, akcje i część samochodu, jednak w odziedziczonym spadku są też pasywa. Przewodniczący pouczył pełnomocnika wnioskodawcy, że cel taki można osiągnąć poprzez sporządzenie spisu inwentarza oraz, że z uwagi na to, że podział mieszkania i akcji już nastąpił, nie ma potrzeby dokonywania działu spadku, a co do udziału w prawie własności samochodu z pisma pełnomocnika wnioskodawcy wynikało, że został on zabrany przez bank. Mimo to pełnomocnik wnioskodawcy podtrzymał wniosek o dział spadku, a nadto oświadczył, że akcje (...) SA zostały sprzedane za większą wartość niż 1,00 zł wskazany we wniosku i zostały faktycznie podzielone pomiędzy spadkobierców. Pełnomocnik wnioskodawcy oświadczył również, że wartość mieszkania ustalona została na podstawie spisu inwentarza przez rzeczoznawcę, z kolei w zakresie pojazdu nie jest w stanie wskazać, skąd wynikała podana jego wartość na kwotę 10.000,00 zł.

W piśmie z dnia 4 sierpnia 2022 r. uczestniczka postępowania R. S. poinformowała, że samochód marki O. (...) został zabrany przez (...) Bank spółkę akcyjną z siedzibą w K..

Pismem z dnia 21 września 2022 r. uczestniczka postępowania R. S. wniosła o oddalenie wniosku w całości i obciążenie wnioskodawcy kosztami.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 sierpnia 1998 r. w S. zmarł M. S., syn E. S. oraz ojciec G. S. (1).

Dowód:

- kserokopia skróconego odpisu aktu zgonu M. S. – k. 7;
- postanowienie z dnia 25 lutego 2010 r. – k. 31 akt sprawy o sygn. II Ns 126/10.

W dniu 19 sierpnia 2003 r. w S. zmarł E. S., ojciec E. S., dziadek M. S. oraz pradiadek G. S. (1).

Dowód:

- kserokopia postanowienia z dnia 19 sierpnia 2010 r. – k. 23.

W dniu 12 kwietnia 2009 r. w S. zmarł E. S., syn E. S., mąż D. S., ojciec R. S. i dziadek G. S. (1).

Dowód:

- kopia wierzitelna odpisu aktu zgonu E. S. – k. 42-42v.

W dniu 25 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, Wydział II Cywilny wydał postanowienie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po E. S. (sygn. akt II Ns 126/10), w którym stwierdził, że spadek po E. S., zmarłym w dniu 12 kwietnia 2009 r. w S., ostatnio zamieszkałym w S. nabyli na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza: jego żona D. S., jego córka R. S. oraz jego wnuk G. S. (1) – każdy w 1/3 części. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 19 marca 2010 r.

Dowód:

- postanowienie z dnia 25 lutego 2010 r. – k. 31 akt sprawy o sygn. II Ns 126/10.

W dniu 18 lutego 2009 r. E. S. (oznaczony w treści umowy jako „przewłaszczający” lub „kredytobiorca”) zawarł z (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w W. (pop. (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w K.) (oznaczoną w umowie jako „bank”) umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie.

W treści § 1 umowy wskazano, że Bank udzielił E. S. kredytu na warunkach i terminach spłaty określonych w umowie kredytu nr (...).

W treści § 2 umowy wskazano, że przewłaszczający oświadcza, że jest właścicielem pojazdu marki O. (...), rok produkcji: 2005, nr nadwozia (...) oraz że pojazd ten nie jest obciążony prawami osób trzecich, a rozporządzenie nim nie podlega żadnym ograniczeniom ustawowym czy wynikającym z umowy lub czynności prawnej.

W treści § 3 ust. 1 i 4 wskazano, że w celu zabezpieczenia wierzytelności Banku wobec Kredytobiorcy z tytułu kredytu opisanego w § 1 umowy, przewłaszczający przenosi na bank udział w prawie własności pojazdu opisanego w § 2 umowy, w części 49/100, w wyniku czego bank staje się współwłaścicielem pojazdu w 49/100 części, a przewłaszczający staje się współwłaścicielem pojazdu w 51/100 części, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 niniejszego paragrafu (ust. 1). W przypadku: a) wypowiedzenia przez bank umowy kredytu opisanego w § 1; b) niedotrzymania przez przewłaszczającego warunków niniejszej umowy; c) stwierdzenia przez bank niezgodności z dokumentami złożonymi przez kredytobiorcę, jak również gdy okaże się, że dokumenty są fałszywe lub zawierają stwierdzenia niezgodne z prawdą, na bank przechodzi pozostała część udziału w prawie własności pojazdu wynosząca 51/100 udziału przysługującego przewłaszczającemu, na co przewłaszczający wyraża bezwarunkową zgodę. W przypadku wypowiedzenia umowy kredytu własność pozostałego udziału przechodzi na bank bez potrzeby składania odrębnego oświadczenia woli także przez bank.

Dowód:

- kserokopia umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie z dnia 18 lutego 2009 r. – k. 11.

W dniu 19 sierpnia 2010 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, Wydział II Cywilny wydał postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po E. S. (sygn. akt III Ns 557/10), w którym stwierdził, że spadek po E. S., zmarłym w dniu 29 stycznia 2003 r. w S. i tam ostatnio zamieszkałym, na podstawie ustawy nabyli wprost jego żona L. S. (1); jego córka H. K. oraz jego synowie E. S. oraz L. S. (2) – po 1/4 części każdy. Postanowienie uprawomocniło się 10 września 2010 r.

Dowód:

- kserokopia postanowienia z dnia 19 sierpnia 2010 r. – k. 23.

W dniu 27 października 2010 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie K. K. (1) dokonał spisu inwentarza po zmarłym E. S..

Dowód:

- kserokopia pisma przewodniego z dnia 7 maja 2011 r. – k. 15;

- protokół z dnia 27 października 2010 r. – k. 25-27 akt komorniczych o sygn. Km 1137/10;
- uzupełniający protokół spisu inwentarza z dnia 12 kwietnia 2011 r. – k. 64 akt komorniczych o sygn. KM 1137/10;
- pismo z dnia 14 kwietnia 2011 r. – k. 65 akt komorniczych o sygn. akt KM 1137/10;
- postanowienie z dnia 7 maja 2011 r. – k. 66 akt komorniczych o sygn. akt KM 1137/10.

W dniu 18 listopada 2010 r. L. S. (1), H. K., D. S., R. S., G. S. (1), T. S. oraz B. S. zawarli umowę o częściowym dziale spadku.

W § 1 umowy strony oświadczyły, że na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Szczecinie Wydział II Cywilny z dnia 19 sierpnia 2010 r. (sygn. akt I Ns 557/10) i dnia 25 lutego 2010 r. (sygn. akt I Ns 557/10) i postanowienia Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim Wydział II Cywilny z dnia 19 sierpnia 2010 r. (sygn. akt 258/04) są spadkobiercami po E. S. w następujących częściach:

- 1) L. S. (1) w 3/12 części;
- 2) H. K. w 3/12 części;
- 3) D. S. w 1/12 części;
- 4) R. S. w 1/12 części
- 5) G. S. (1) w 1/12 części
- 6) G. S. (2) w 1/12 części;
- 7) T. S. w 1/12 części;
- 8) B. S. w 1/12 części.

W treści § 2 ust. 1 i 2 umowy strony oświadczyły, że w skład spadku wchodzi prawo do nieodpłatnego nabycia 4140 sztuk akcji zwykłych imiennych spółki (...) SA z siedzibą w P., zarejestrowanej w Sądzie Rejonowym Poznań Nowe Miasto i W. w P., Wydział VIII Gospodarczy pod nr KRS (...) (ust. 1) Strony, w drodze częściowego działu spadku, dokonały podziału prawa do nieodpłatnego nabycia akcji w ten sposób, że: L. S. (1) otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...) od nr 37 061 293 do nr 37 062 327; H. K. otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...) od nr 37 062 328 do nr 37 063 362, D. S. otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia 345 akcji serii (...) od nr 37 063 363 do nr 37 066 707; R. S. otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia 345 akcji serii (...) od nr 37 063 708 do nr 37 064 052; G. S. (1) otrzymał prawo do nieodpłatnego nabycia 345 akcji serii (...) od nr 37 064 053 do nr 37 064 397; G. S. (2) otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...) od nr 37 064 398 do nr 37 065 432, T. S. i B. S. otrzymali prawo do nieodpłatnego nabycia o akcji serii (...).

Pod umową podpisali się L. S. (1), H. K., D. S., R. S., G. S. (1), G. S. (2), T. S., B. S. oraz upoważniony pracownika (...) SA – D. J..

Umowa o częściowym dziale spadku dotyczyła masy spadkowej po pradziadku G. S. (1), E. S..

Ww. umową objęte było 1035 sztuk akcji (...) S.A., które przysługiwały E. S., synowi E..

Dowód:

- kserokopia umowy o częściowym dziale spadku z dnia 18 listopada 2010 r. – k. 24-24v;
- odpis oświadczenia z dnia 18 listopada 2010 r. – k. 26-26v.

W dniu 18 listopada 2010 r. D. S., R. S. oraz G. S. (1) zawarli umowę o częściowym dziale spadku.

W treści § 1 umowy strony oświadczyły, że na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Szczecinie Wydziału II Cywilnego z dnia 25 lutego 2010 r. (sygn. akt Ns 557/10) są spadkobiercami po E. S. w następujących częściach:

- 1) D. S. w 1/3 części;
- 2) R. S. w 1/3 części;
- 3) G. S. (1) w 1/3 części.

W treści § 2 umowy strony oświadczyły, że w skład spadku wchodzi prawo nieodpłatnego nabycia 3940 akcji zwykłych imiennych spółki (...) SA z siedzibą w P., zarejestrowanej w Sądzie Rejonowym Poznań Nowe Miasto i W. w P., Wydział VIII Gospodarczy pod numerem KRS (...) (ust. 1). Ponadto strony w drodze częściowego działu spadku dokonały podziału prawa nieodpłatnego nabycia akcji w ten sposób, że: D. S. otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...) od nr 37 057 353 do nr 37 058 665; R. S. otrzymała prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...) od nr 37 058 666 do nr 37 059 978, a G. S. (1) otrzymał prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...) od nr 37 059 979 do nr (...).

Umowa została podpisana przez D. S., R. S., G. S. (1) oraz upoważnionego pracownika (...) SA – D. J..

Umowa o częściowym dziale spadku dotyczyła masy spadkowej po dziadku G. S. (1), E. S..

Dowód:

- kserokopia umowy o częściowym dziale spadku z dnia 18 listopada 2010 r. – k. 25-25v;
- oświadczenie z dnia 18 listopada 2010 r. – k. 27-27v

W dniu 15 czerwca 2015 r. przed notariuszem K. K. (2) (Rep. A nr 2018/2015) G. S. (1), D. S. oraz R. S. zawarli umowę darowizny.

W treści § 1 aktu notarialnego wskazano, że G. S. (1) oświadczył, że D. S. przysługuje udział wynoszący 3/6 części, R. S. przysługuje udział wynoszący 1/6 część oraz G. S. (1) przysługuje udział wynoszącym 1/6 część – spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., położonym przy ul. (...) w S. o pow. użytkowej 42,42 m².

W treści § 5 aktu notarialnego wskazano, że G. S. (1) daruje D. S. swój udział wynoszący 1/6 część w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku mieszkalnym przy ul. (...) w S., a D. S. oświadczyła, że darowiznę tę przyjmuje, zaś R. S. wyraża zgodę na przedmiotową darowiznę.

Przed śmiercią E. S. tytuł prawny do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkanego przy ul. (...) w S. objęty był wspólnością majątkową małżeńską E. S. oraz D. S.. Po śmierci E. S., w dniu 12 kwietnia 2009 r., pozostała część lokalu nieobjęta masą spadkową należała do D. S.. Z momentem darowania D. S. udziału wynoszącego 1/6 część spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. osobami posiadającymi tytuł do lokalu mieszkalnego były wyłącznie D. S. oraz R. S..

Dowód

- zaświadczenie z dnia 20 lipca 2010 r. – k. 9;
- przydział lokalu mieszkalnego z dnia 29 marca 1990 r. – k. 10;

- kserokopia aktu notarialnego z dnia 15 czerwca 2015 r. – k. 28-29v.

W dniu 15 czerwca 2015 r. przed notariuszem K. K. (2) (Rep. A nr 2015/2015) G. S. (1) i D. S. zawarli umowę o zrzeczenie się dziedziczenia.

W treści § 1 aktu notarialnego wskazano, że G. S. (1) oświadczył, że zrzeka się dziedziczenia po D. S., a D. S. oświadczyła, że wyraża na to zgodę.

Dowód:

- kserokopia aktu notarialnego z dnia 15 czerwca 2015 r. – k. 31.

W dniu 15 listopada 2015 r. na podstawie umowy przewłaszczenia samochód marki O. (...) o nr rej. (...) został zabrany przez firmę windykacyjną INKASO na spłatę długów spadkowych związanych z pojazdem.

Niesporne

W dniu 28 maja 2018 r. w S. zmarła D. S., matka R. S. oraz babcia G. S. (1).

Dowód:

- kserokopia wierzytelna odpisu aktu zgonu D. S. – k. 44-45.

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2020 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po D. S. (sygn. akt III Ns 50/20) stwierdził, że spadek po D. S., zmarłej w dniu 28 maja 2018 r. w S. na podstawie ustawy nabyła w całości R. S.. Postanowienie uprawomocniło się 17 czerwca 2020 r.

Z chwilą nabycia spadku po D. S. przez R. S. stała się ona jedyną osobą, której przysługiwało spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego zlokalizowanego przy ul. (...) w S..

Dowód:

- odpis postanowienia z dnia 9 czerwca 2020 r. – k. 68.

(...) Bank SA z siedzibą w W. na podstawie § 3 ust. 4 lit. a umowy z dnia 18 lutego 2009 r. o przewłaszczenie na zabezpieczenie wypowiedział E. S. umowę, w wyniku czego na (...) Bank SA z siedzibą w W. przeszła część udziału w prawie własności pojazdu marki O. (...) wynosząca 51/100.

(...) Bank SA z siedzibą w W. przelał wierzytelność wynikającą z umowy z dnia 18 lutego 2009 r. o przewłaszczenie na zabezpieczenie w dniu 26 lutego 2015 r. na rzecz (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytowa reprezentowaną przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

(...) Bank S.A. przeniósł własność pojazdu marki O. (...) na (...) Wierzytelności Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny z siedzibą w W.

Dowód:

- pismo G. Bank z dnia 22 sierpnia 2022 r. – k. 128;

- pismo P. P. z dnia 30 września 2022 r. – k. 143.

Sąd zważył co następuje:

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 1035 k.c. jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu. Ponadto zgodnie z treścią art. 1037 § 1 k.c. dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców. Wskazać przy tym należy, że sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek, jednakże z ważnych powodów może być on ograniczony do części spadku, o czym stanowi przepis art. 1038 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią art. 680 k.p.c. we wniosku o dział spadku należy powoływać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia oraz spis inwentarza, jak również podać, jakie spadkodawca sporządził testamenty, gdzie zostały złożone i gdzie się znajdują. Jeśli spis inwentarza nie został sporządzony, należy we wniosku wskazać majątek, który ma być przedmiotem działu (§ 1), jednakże gdy w skład spadku wchodzi nieruchomości, należy przedstawić dowody stwierdzające, że nieruchomości stanowiła własność spadkodawcy (§ 2). Zgodnie z treścią art. 684 k.c. skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala sąd, przy czym – zgodnie z art. 688 k.p.c. - do działu spadku znajdują odpowiednio zastosowanie przepisy dotyczące zniesienia wspólności, a w szczególności art. 618 § 2 i 3 k.c. Przy zastosowaniu przepisów o zniesieniu wspólności do działu spadku wskazać należy, że rzecz, która ma ulec podziałowi musi być dokładnie określona we wniosku oraz należy przedstawić dowody prawa własności (art. 617 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c.).

Ponadto zgodnie z treścią art. 637¹ k.p.c. wniosek o sporządzenie spisu inwentarza może być zgłoszony bezpośrednio komornikowi, który byłby właściwy do wykonania postanowienia sądu spadku o sporządzenie spisu inwentarza. Zgodnie z treścią art. 638⁸ § 1 k.p.c., w spisie inwentarza komornik zamieszcza przedmioty należące do spadku i przedmioty zapisów windykacyjnych, z zaznaczeniem każdego z tych przedmiotów, oraz długi spadkowe ze wskazaniem wysokości każdego z nich. Komornik z urzędu ustala i zamieszcza w spisie inwentarza przedmioty należące do spadku, przedmioty zapisów windykacyjnych oraz długi spadkowe (§ 3), a także wykazuje wartość stanu czynnego spadku z uwzględnieniem wartości rzeczy i praw spornych (§ 4). To właśnie spis inwentarza polega na ustaleniu i wymienieniu całego majątku spadkowego oraz długów spadku z zaznaczeniem wartości przedmiotu spadkowego oraz wartości czystego spadku, co ma istotne znaczenie także w zakresie wyznaczenia zakresu odpowiedzialności za długi spadkowe (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2017 r. o sygn. akt I CZ 81/17). Ustalenie tego czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 stycznia 2016 r. o sygn. akt VI ACa 663/15).

Spadkobierca może zgodnie z treścią art. 1012 k.c. bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Zgodnie z treścią art. 1015 § 1 k.c., oświadczenie o przyjęciu wprost lub z dobrodziejstwem inwentarza lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Zgodnie z treścią art. 1018 § 3 k.c., oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub notariuszem. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym. Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdzi nabycie spadku przez spadkobiercę (art. 1025 zdanie pierwsze k.c.). Zgodnie z treścią art. 1031 k.c., w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia (§ 1), jednakże w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca poniesie odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności odpada, jeżeli spadkobierca podstępnie pominął w wykazie inwentarza lub podstępnie nie podał do spisu inwentarza przedmiotów należących do spadku lub przedmiotów zapisów windykacyjnych albo podstępnie uwzględnił w wykazie inwentarza lub podstępnie podał do spisu inwentarza nieistniejące długi. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, jak wynika z art. 1031 § 2 k.c., wywołuje skutek prawny polegający na ograniczeniu odpowiedzialności spadkobierców zmarłego dłużnika tylko do czynnej wartości masy spadkowej ustalonej w sporządzonym spisie inwentarza. Wartość składników, które były aktywami w majątku zmarłego, wyznacza kwotową granicę odpowiedzialności z tytułu dziedziczenia. Na określenie podanej granicy nie ma żadnego wpływu ani wielkość zobowiązań, które nie zostały

splacone przez spadkodawcę za życia, ani tym samym poziom, do którego zostały one zaspokojone po jego śmierci (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 2017 r. o sygn. akt I ACa 2414/15).

Celem ustalenia zakresu odpowiedzialności spadkobierców konieczne jest zatem ustalenie ich odpowiedzialności na podstawie prawomocnego postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku, ustalenie majątku spadkowego na podstawie protokołu o spisie inwentarza oraz ostateczne dokonanie ustalenia na podstawie postępowania egzekucyjnego. Ustalenia zakresu odpowiedzialności za długi spadkowe nie dokonuje się z kolei w postępowaniu o dział spadku.

Postępowanie o dział spadku ma na celu ukształtowanie prawa polegającego na zniesieniu wspólności majątkowej spadkobierców do tego mienia, a nie rozstrzygnięcie roszczenia lub rozstrzygnięcia w przedmiocie spłaty długów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1972 r. o sygn. akt III CRN 477/71; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1970 r. o sygn. akt III CZP 97/69). Postanowienie Sądu w zakresie działu spadku tworzy nowy, określony w tym postanowieniu, stan własności poszczególnych uczestników postępowania w stosunku do rzeczy, będącej dotychczas współwłasnością w określonych udziałach (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 1973 r. III CZP 87/72).

Postępowanie o dział spadku ma na celu wyjście ze współwłasności, która powstaje w wyniku spadkobrania przez więcej niż jedną osobę. Sądowy dział spadku jest zatem możliwy jedynie w sytuacji, gdy spadkobiercy jeszcze przed orzeczeniem Sądu nie dokonali już umownego działu spadku lub nie doszło do innych czynności, które mogłyby mieć wpływ na stosunki własnościowe składników masy spadkowej. Postępowanie o dział spadku nie ma jednak na celu rozstrzygania roszczeń, w tym roszczeń dotyczących długów spadkowych, jak również ustalania zakresu odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe.

Jeżeli strony dokonały już działu spadku w formie umownej lub też na skutek innych podjętych czynności, które miały wpływ na skład masy spadkowej i nie istnieje już majątek spadkowy, który byłby objęty współwłasnością i podlegał podziałowi, to brak jest podstaw do dokonania działu spadku, albowiem nie istnieje już współwłasność majątku spadkowego.

W niniejszym postępowaniu Sąd ustalił, iż w skład spadku po E. S. wchodziły następujące składniki majątkowe: udział do 1/2 części w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S.; akcje spółki (...) SA w liczbie 4976 sztuk oraz udział do 51/100 w prawie własności pojazdu marki O. (...). Postanowieniem z dnia 25 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie stwierdził z kolei, że spadek po E. S., który zmarł w dniu 12 kwietnia 2009 r. w S. nabyli z dobrodziejstwem inwentarza: jego żona D. S., jego córka R. S. oraz jego wnuk G. S. (1). Postanowienie uprawomocniło się z dniem 19 marca 2010 r. Zakres odpowiedzialności spadkodawcy został już zatem wprost wskazany w sentencji postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie o sygn. akt II Ns 126/10. Ponadto na podstawie wniosku D. S. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Centrum w Szczecinie K. K. (1) dokonała w sprawie o sygn. KM 1137/10 sporządzenia protokołu zawierającego spis inwentarza spadku po E. S.. Już na tej podstawie wnioskodawca był w stanie ustalić skład masy spadkowej łącznie z jej wartością oraz określeniem zakresu swojej odpowiedzialności za długi spadkowe.

W związku z tym, że uczestniczka postępowania D. S. zmarła w dniu 28 maja 2018 r. (tj. przed wszczęciem postępowania o dział spadku) Sąd postanowieniem z dnia 11 października 2019 r. na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. odrzucił wniosek o dział spadku w części co do uczestniczki D. S..

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd ustalił, że nastąpił już częściowy umowny dział spadku między spadkobiercami E. S. w zakresie akcji spółki (...) S.A. Na tę okoliczność wnioskodawca przedłożył również umowę o częściowym dziale spadku z dnia 18 listopada 2010 r., na podstawie której wnioskodawca G. S. (1) otrzymał prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...), a uczestniczki postępowania: D. S. oraz R. S. otrzymały prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji serii (...). Umowa o częściowym dziale spadku została zawarta między wszystkimi spadkobiercami w dniu 18 listopada 2010 r. tj. już po sporządzeniu protokołu w zakresie spisu inwentarza. Strony umowy zawarły ją w zakresie 3940 sztuk akcji zwykłych imiennych spółki (...) S.A., a w pozostałym zakresie 1035 sztuk akcji (które weszły do spadku po E. S., synu E. i S.) dokonały podziału na podstawie umowy o częściowy dział

spadku z dnia 18 listopada 2010 r. zawartej z: L. S. (1), H. K., D. S., R. S., G. S. (1), G. S. (2), T. S. oraz B. S.. Na skutek zawarcia wyżej wskazanych umów doszło do nabycia 1659 sztuk akcji (...) SA przez G. S. (1) oraz po 1658 sztuk akcji przez R. S. i D. S.. Tym samym już na dzień 18 listopada 2010 r. dokonano umownego działu wszystkich akcji (...) S.A., które wchodziły w skład masy spadkowej po E. S., co uniemożliwia dokonanie w tym samym zakresie sądowego działu spadku. (...) S.A. nie były już bowiem objęte współwłasnością w dniu zamknięcia rozprawy. Następnie wskazać należy, iż skutek śmierci D. S. w dniu 28 maja 2018 r., umowy zawartej pomiędzy G. S. (1) a D. S. o zrzeczenie się dziedziczenia z dnia 15 czerwca 2015 r. oraz postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2020 r. o stwierdzeniu nabycia spadku po D. S. (sygn. akt III Ns 50/20), które uprawomocniło się w dniu 17 czerwca 2020 r. – R. S. nabyła w całości spadek po D. S..

Dokonany został również dział spadku w zakresie udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...), albowiem udział w ww. prawie, który przysługiwał wnioskodawcy po zmarłym E. S., został przez niego darowany na rzecz D. S. na podstawie umowy darowizny z dnia 15 czerwca 2015 r. D. S. zmarła w dniu 28 maja 2018 r., a na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2020 r. o sygn. akt III Ns 50/20 jej jedyną spadkobierczynią została uczestniczka postępowania R. S.. Ponadto wnioskodawca G. S. (1) na podstawie umowy zawartej z D. S. z dnia 15 czerwca 2015 r. w formie aktu notarialnego zrzekł się całkowicie dziedziczenia po D. S., a D. S. wyraziła na to zgodę. Przed śmiercią spadkodawcy E. S., spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. wchodziło w skład wspólności majątkowej małżeńskiej D. S. oraz E. S., co wynika m.in. z odpisu zaświadczenia z dnia 20 lipca 2010 r. Spółdzielni Mieszkaniowej (...). Wskutek powyższego jedynym właścicielem własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu została R. S..

W odniesieniu do udziału w prawie własności pojazdu marki O. (...) wskazać należy, że zgodnie z pismem (...) Bank SA z siedzibą w W. z dnia 22 sierpnia 2022 r. oraz pismem (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. reprezentanta – (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. z dnia 30 września 2022 r., a także zgodnie z treścią umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie z dnia z dnia 18 lutego 2009 r., z momentem wypowiedzenia umowy kredytu własność udziału pojazdu przysługującego E. S. automatycznie przeszła na (...) Bank SA z siedzibą w W. (pop. (...) Bank SA z siedzibą w K.) (§ 3 pkt 4 lit. a umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie). (...) Bank SA z siedzibą w W. wskazał w piśmie z dnia 22 sierpnia 2022 r., że wierzytelność z tytułu umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie została przelana na rzecz (...) sp. z o.o. s. k. z siedzibą w W. na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 26 lutego 2015 r. (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w piśmie z dnia 30 września 2022 r. wskazała, że (...) Bank SA z siedzibą w W. przeniosła w całości własność pojazdu marki O. (...) na (...) Wierzytelności Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.. Z kolei (...) Bank SA z siedzibą w W. w całości nabył przysługującą uprzednio E. S. część udziału w prawie własności pojazdu wynoszącą 51/100 i stał się jedynym właścicielem pojazdu, który następnie zbył na rzecz ww. Funduszu. W związku z czym również i w tym zakresie brak jest przedmiotu współwłasności, który może ulec podziałowi. Ponadto powód sam wskazał, że samochód marki O. (...) został zabrany w 2015 r. przez Bank, a uczestniczka postępowania R. S. to potwierdziła.

Głównym celem postępowania działowego jest zniesienie wspólności majątku spadkowego pomiędzy spadkobiercami i przyznanie im poszczególnych przedmiotów spadkowych. Skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala sąd. Skład spadku ustalany jest według stanu z chwili otwarcia spadku, z kolei jego wartość – według cen obowiązujących w chwili orzekania o dziale. Z zasady aktualności orzekania (art. 316 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) wynika jednak, że przedmiotem podziału jest majątek istniejący w stanie aktualnym na chwilę podziału, którego wartość wyznacza zakres i podstawę rozliczeń. Istnieją bowiem zdarzenia, które w okresie między otwarciem spadku, a działem spadku mogą oddziaływać na jego strukturę i składniki. Niezależnie jednak od powyższego dział spadku powinien obejmować przedmioty należące do spadku w chwili jego otwarcia, a przy tym istniejące jednocześnie w chwili dokonywania działu spadku i objęte na tę chwilę współwłasnością wynikającą ze spadkobrania. Aby zatem można było dokonać sądowego działu spadku konieczne jest zatem istnienie w dacie orzekania współwłasności przedmiotów wchodzących w skład spadku między uprawnionymi spadkobiercami. Jeśli współwłasność ta została zniesiona umownie lub na skutek innych zdarzeń prawnych i na chwilę orzekania już nie istnieje, to brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku. Wniosek taki jest bezprzedmiotowy i podlega oddaleniu, o czym orzeczono w pkt 1 sentencji postanowienia.

W zakresie kosztów postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W tzw. sprawach działowych, do jakich należą sprawy o dział spadku, nie zachodzi sprzeczność interesów, niezależnie od tego jaki dana strona zgłasza wniosek co do sposobu podziału i jakie stanowisko zajmuje w sprawie.

Sąd miał również na uwadze cel przyświecający wnioskodawcy przy składaniu wniosku. Cel ten nie został jednak osiągnięty z uwagi na brak wiedzy co do istoty postępowania o dział spadku. Co prawda uczestniczka postępowania R. S. wniosła o obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania, jednakże Sąd uznał, że nie byłoby zasadnym przyjęcie, iż interesy stron były sporne i tym samym stwierdził brak podstaw do obciążenia wnioskodawcy kosztami niniejszego postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji.

Sędzia Małgorzata Janik – Białek